

РЕЙ БРЕДЪРИ НОЩТА

Превод от английски: Венцислав Божилов, 2008

chitanka.info

Ти си дете в малко градче. И по-точно, ти си на осем, а вече става късно. Късно за теб, свикналия да си лягаш в девет и половина; е, случва се понякога да молиш мама или тате да ти позволят да останеш и да чуеш Сам и Хенри по онова странно радио, станало така популярно през двайсет и седма година. Но най-често по това време вече си в леглото.

Навън е топла лятна нощ. Живееш в малка къща на малка уличка в покрайнините на градчето, където уличните лампи са кът. Има само един отворен магазин, на около пресечка отгук — бакалията на г-жа Сингър. В горещата вечер майка ти глади понеделнишкото пране, а ти от време на време мрънкаш за сладолед и се вираш в мрака.

Двамата с майка ти сте сами в къщата и топлата тъмнина на лятото. Накрая, точно преди да дойде време г-жа Сингър да затвори магазинчето си, майка ти най-сетне поомеква.

— Бягай за пинта сладолед и гледай да го завие добре.

Питаш дали може да получиш топка шоколадов сладолед отгоре, защото не обичаш ванилов, и майка ти се съгласява. Стискаш парите в юмрук и побягваш към бакалията, бос по топлия тротоар, под ябълки и дъбове. Градчето е толкова притихнало и отдалечено, че чуваш единствено щурците в пущинака зад горещите индигови дървета, които закриват звездите.

Шляпаш с боси крака по паважа, пресичаш улицата и заварваш г-жа Сингър да обикаля бавно из бакалията и да си тананика някаква еврейска песничка.

— Пинта сладолед ли? — казва тя. — С шоколад отгоре? Да!

Гледаш как вдига металния капак на фризера за сладолед и пълни с черпака картонената кутия с „шоколад отгоре, да!“ Даваш парите, получаваш смразяващия леден пакет, допираш го със смях до челото и бузата си и босите ти крака те понасят обратно към къщи. Зад теб светлините на самотното малко магазинче угасват, остава да трепти единствено уличната лампа на ъгъла и цялото градче сякаш е на път да заспи...

Отваряш мрежестата врата и виждаш, че майка ти продължава да глади. Изглежда сгорещена и раздразнена, но въпреки това се усмихва.

— Татко кога ще се върне от срещата на ложата? — питаш ти.

— Към единайсет и половина или дванайсет — отвърща майка ти. Отнася сладоледа в кухнята и го разделя. Дава ти специалната

порция шоколад, слага малко на себе си и прибира останалото. — За Скипър и баща ти, когато си дойдат.

Скипър^[1] е брат ти. По-големият ти брат. Дванадесетгодишен, здрав, червендалест, с орлов нос, светлокестеняв, доста широкоплещест за възрастта си и винаги тичащ. Позволяват му да остава до по-късно от теб. Не до много по-късно, но все пак достатъчно, за да чувства предимството да си роден първи. Тази вечер е отишъл в другия край на градчето да играе на криеница и скоро ще се върне у дома. Заедно с останалите деца часове наред е викал, тичал и клечал, изкарал си е страхотно. Скоро ще влети запъхтян и лъхащ на пот, с позеленели от тревата колене и миришещ точно на подскачане — което си е напълно естествено.

Сядаш и се наслаждаваш на сладоледа. Намираш се в сърцето на дълбоката тиха лятна вечер. Майка ти, ти самият и нощта, обгръщаща малката къща на малката уличка. Облизваш старателно лъжицата всеки път, преди да загребеш отново, майка ти прибира дъската за гладене и горещата ютия, настанява се в креслото до грамофона и се заема с десерта си.

— Ама че жега беше днес — казва тя. — И продължава да е горещо. Земята е поела цялата топлина и ще я изпуска през нощта. Не знам как ще се спи.

Седите, заслушани в лятната тишина. Тъмнината напират през всеки прозорец и врата, не се чува нито звук, защото е свършила батерията на радиото, а сте слушали всички записи на квартет Никърбокър, Ал Джонсън и Ту Блек Кроус до побъркване; затова просто седиш на дъсчения под до вратата и се взираш в това тъмно-тъмно-тъмно, притиснал нос в мрежестата врата, докато носът ти не се покрива с малки тъмни квадратчета.

— Къде ли е брат ти? — обажда се майка ти. Лъжицата ѝ стърже по купичката. — Вече трябваше да се е прибрал. Почти девет и половина е.

— Ще си дойде — казваш ти, напълно убеден, че това ще стане. Излизаш след майка си да измиете съдовете. Всеки звук, всяко дрънчене на лъжица или чиния се усилва в знойната вечер. Мълчаливо отивате в дневната, махате покривката на дивана, разтягате го заедно и го преобразявате в двойно легло. Майка ти го застила и тупа

възглавниците, за да набухнат. И докато разкопчаваш ризата си, тя казва:

— Чакай малко, Дъг.

— Защо?

— Защото така казвам.

— Изглеждаш странно, мамо.

Майка ти сяда за миг, после става, отива до вратата и вика. Чуваш гласа ѝ отново и отново. Скипър, Скипър, Скиииипър. Викът отлита в топлия летен мрак, за да не се завърне никога. Ехото се е смълчало.

Скипър. Скипър. Скипър.

Скипър!

Седиш на пода и през теб минава хлад, който не е от сладоледа или зимата и не е част от лятната горещина. Забелязваш очите на майка ти, стрелкат се и примигват; забелязваш нерешителната ѝ нервна стойка. Всички тези неща.

Тя отваря мрежестата врата. Излиза в нощта, слиза по стъпалата на алеята под люляка. Чуваш шума от стъпките ѝ.

Тя вика отново. Тишина.

Вика още два пъти. Ти седиш в стаята. Всеки момент Скипър ще отговори някъде от дългата тясна уличка:

— Добре, мамо! Добре, мамо! Хей!

Отговор обаче няма. И две минути седиш и гледаш оправеното легло, замлъкналото радио, притихналия грамофон и свещника с кристалните му висулки, които проблясват безмълвно, аленото килимче с пурпурни шарки по него. Нарочно риташ леглото, за да видиш дали ще те заболи. Заболява те.

Мрежестата врата се отваря с тихо скърцане.

— Хайде, Мъниче — казва майка ти. — Ще се поразходим.

— Къде ще ходим?

— До следващата пряка. Ела. И по-добре си обуй обувките. Ще настинеш.

— Не искам. Няма да настина.

Хващаш я за ръка. Тръгвате заедно по Сейнт Джеймс Стрийт. Долавяш уханието на цъфнали рози, нападали зрели ябълки и различните аромати на всевъзможни треви. Бетонът под стъпалата ти е

все още топъл и щурците свирят още по-силно в сгъстяващия се мрак. Стигате ъгъла, завивате и тръгвате към дерето.

Минава кола и фаровете ѝ проблясват в далечината. Наоколо е пълно мъртвило, няма никаква светлина и движение. Вървиш към дерето и тук-там виждаш приглушените квадрати светлина на местата, където хората са все още будни. Повечето къщи обаче спят потънали в мрак, а на няколко места обитателите седят и разговарят на неосветените си веранди. Чуваш скърцане на дъски, докато минавате край една от тях.

— Искан ми се баща ти да си беше вкъщи — казва майка ти. Голямата ѝ длан се стяга около малката ти ръка. — Само да ми падне това момче. Ще го скъсам от пердах.

За целта на стената в кухнята виси ремък за точене на бръснач. Помисляш си за него и се сецаш как татко ти го прегъва на две и уверено те изпердашва през неистовите ти крака. Съмняваш се, че майка ти ще изпълни закана си.

Минали сте пресечката и вече се намирате до свещения черен силует на германската баптистка църква на ъгъла на Чапъл Стрийт и Глен Рок. На стотина метра зад сградата започва дерето. Подушваш го. Изпълнено е с тъмни отходни води, гнили листа, плътна миризма на зеленина. Широко дърво, прорязващо градчето — истинска джунгла през деня и място, което е по-добре да се заобикаля нощем, както често повтаря майка ти.

Би трябвало да се чувстваш окуражен от близостта на баптистката църква, но не си — сградата е неосветена, студена и безполезна като купчина развалини на ръба на дерето.

Ти си едва на осем и не знаеш почти нищо за смъртта, страха и ужаса. Смърт е восьмното изображение в ковчега, когато беше на шест и дядо ти почина. Приличаше на някакъв голям повален лешояд в сандъка — мълчалив, необщителен, никога вече нямаше да ти обяснява как да бъдеш добро момче и да пуска кратки политически коментари. Смърт е малката ти сестричка, когато една сутрин преди година се събуждаш, поглеждаш към креватчето ѝ и я заварваш да се взира в теб със син, неподвижен и замръзнал поглед, докато не идват някакви хора с малка плетена кошничка, за да я отнесат. Смърт е, когато четири седмици по-късно заставаш до високото ѝ столче и

изведнъж осъзнаваш, че никога вече няма да я видиш в него, как се смее и вика, и да те кара да ревнуваш, че се е родила. Това е смърт.

Но това тук е нещо повече. Тази лятна нощ нагазва дълбоко във времето, звездите и топлата вечност. Тя е същността на всичко, което ще почувстваш, видиш или чуеш през живота си, на всичко, което неотклонно се връща при теб.

Слизате от тротоара и продължавате по отъпканата, осеяна с камъчета и бурени пътека към ръба на дерето. Хорът на щурците вече е толкова силен, че сякаш е в състояние да събуди и мъртвец. Вървиш послушно зад своята храбра, превъзходна и висока майка, истинска защитничка на цялата вселена. Усещаш храброст, защото върви пред теб; колебаеш се за миг, след което бързаш да я настигнеш. Заедно приближавате, стигате и спирате на самия ръб на цивилизацията.

Дерето.

Тук и сега, долу в онази притихнала черна джунгла в краката ти, изведнъж се озовава най-голямото зло, на което си се натъквал някога. Зло, което никога не ще разбереш. Всички безименни неща са тук. Години по-късно, когато пораснеш, ще започнеш да им даваш имена, за да ги различаваш. Безсмислени думички, описващи чакащото нищо. Там долу в сгушените сенки, сред дебелиите дървета и виещи се повети, витае миризмата на разложение. Тук, на това място, цивилизацията свършва, разумът отстъпва и на негово място застава универсалното зло.

Осъзнаваш, че си сам. Сам с майка ти. Ръката ѝ трепери.

Ръката ѝ *трепери*.

Вярата ти в личния ти свят е разбита на пух и прах. Усещаш как майка ти трепери. Защо? Нима тя също се колебае? Но тя е по-голяма, по-силна и по-умна от теб, нали? Нима тя също усеща онази неуловима заплаха, вървяща пипнешком в мрака, онази спотайваща се злоба там долу? Означава ли това, че порастването не означава сила? Че не можеш да се успокоиш с мисълта, че ще станеш голям? Че няма да намериш убежище през целия си живот? Че няма цитадела от плът, която да е достатъчно силна, за да удържи яростната атака на среднощните кошмари? Съмненията те заливат. Сладоледът отново оживява в гърлото ти, в стомаха, в гръбнака, в ръцете и краката ти; изведнъж усещаш мраз, сякаш си излязъл гол през декември.

Осъзнаваш, че с всички хора е така. Че всеки човек е сам за себе си. Едно цяло, единица в общество, но винаги ужасно уплашен. Както сега тук. Ако сега закрепшиш, ако започнеш да пициш за помощ, ще има ли някакво значение?

Намираш се толкова близко до дерето, че в мига на вика ти, в интервала, през който някой може да те чуе и да изтича да те намери, може да се случи какво ли не.

Мракът може да дойде бързо и да те погълне; за един смазващ и смразяващ момент всичко би свършило. Много преди зазоряване, много преди полицаите с фенерите си да обезпокоят затътената пътека, много преди мъже с разтревожени умове да хукнат по чакъла да ти помогнат. Дори и да се намират на петстотин метра от теб и помощта *наистина* да съществува, само за три секунди тъмната вълна може да се надигне, да ти отнеме осемте години живот и...

Летливото усещане за самотата в живота смазва започващото ти да трепери тяло. Майка ти също е сама. Не може да потърси убежище в брака, закрилата в любовта на семейството си, не може да се обърне към Конституцията на Съединените щати или към градската полиция; точно в този миг не може да се обърне към никого и нищо, освен към собственото си сърце, където ще открие единствено неконтролируемо отвращение и желание да се страхува. В този миг това е индивидуален проблем, изискващ индивидуално решение. Трябва да приемеш, че си сам, и да продължиш отгук нататък.

Преглъщаш с мъка и се вкопчваш в нея. Господи, моля те, не позволявай да умрем, мислиш си. Не ни причинявай нищо. Ами ако след час татко се върне от събранието на ложата и завари къщата празна...?

Майка ти пристъпва напред към първобитната джунгла. Гласът ти трепери.

— Мамо. Скип е добре. Скип е добре. Добре е. Скип е добре.

Гласът на майка ти е напрегнат и писклив.

— Винаги минава отгук. Казвам му да не го прави, но тези пусти деца никога не слушат. Някоя нощ ще влезе и никога няма да излезе...

Никога няма да излезе. Това може да означава всичко. Хулигани. Престъпници. Мрак. Злополука. И най-вече — смърт. Сам във вселената.

По целия свят има милиони такива градчета. Точно толкова тъмни, толкова самотни, толкова затънтени, така изпълнени с трепет и чудеса. Пискливите звуци на минорни цигулки, това е музиката на малките градчета — градчета без светлини и с много сенки. Ах, тази тяхна огромна, изпълваща всичко самота. Техните спотаени влажни дерета. Животът е ужас, обитаващ в тях по нощите, когато здравият разум, бракът, децата и щастието са заплашени от всички страни от ужасния великан-човекоядец на име Смърт.

Гласът на майка ти се извисява в нощта.

— Скип! Скипър! — вика тя. — Скип! Скипър!

Изведнъж и двамата разбирате, че нещо не е наред. Нещо ужасно се е объркало. Напрягаш слух и откриваш какво. Щурците са спрели да свирят.

Тишината е пълна.

Никога през живота си не си се сблъсквал с такава тишина. С така пълна тишина. Защо щурците са спрели да свирят? Защо? Каква е причината? Никога досега не са го правили. Никога.

Освен. Освен...

Освен ако нещо не е на път да се случи всеки момент.

Цялото дърво сякаш се напряга, стяга черните си фибри, събира сила от всички спящи околности, от мили и мили наоколо. От пропитите с роса гори, долчинки и хълмове, където кучета вдигат муцуни към луната, от всички страни наоколо огромната тишина се всмуква в един център, а ти си точно в средата му. След десет секунди нещо ще се случи. Нещо ще се случи. Щурците продължават кратката си почивка, а звездите са толкова ниско, че сякаш можеш да ги докоснеш. Безброй са, горещи и остри.

Растяща, растяща тишина. Растящо, растящо напрежение. Толкова е тъмно, така далеч от всичко. О, Господи!

И в този миг над дърето се разнася вик.

— Добре, мамо! Идвам, мамо!

И отново:

— Тук съм, мамо! Идвам, мамо!

После се чува бързото топуркане на гуменки долу в ниското. Три хлапета изтичват на открито, хилят се. Скипър, Чък Редмън и Оги Барц. Тичат и се смеят.

Звездите се свиват като докоснатите рогца на десет милиона охлюва.

Щурците свирят!

Мракът се отдръпва — стреснат, изненадан, ядосан. Отдръпва се, изгубил апетит след грубото прекъсване на предвкушването на пиршеството. И докато се отдалечава като вълна по пясък, хлапетата се измъкват със смях от него.

— Здравей, мамо! Здравсти, Мъник! Хей!

Съвсем си мирише на Скипър. На пот, трева и намазана с масло бейзболна ръкавица.

— Младежо, ще си получиш пердаха — заявява майка ти. За миг от страха ѝ не е останал и помен. Знаеш, че никога, за нищо на света няма да признае за него. Но въпреки това ще си остане завинаги в сърцето ѝ. Както и в твоето.

Вървиш обратно към дома в лятната нощ. Радваш се, че Скипър е жив. Много се радваш. За миг си беше помислил...

Далеч в слабо осветената от луната пустош, отвъд виадукта и нататък в долината минава влак и надува свирка като изгубено метално нещо, безименно и бягащо. Вървиш до брат си към леглото, трепериш, слушаш влака и си мислиш за един братовчед, който живеел там, откъдето сега се чува свирката; братовчед, умрял от пневмония на девет години преди много, много години... Подушваш миризмата на Скипър до теб. Истинска магия. Преставаш да трепериш. Чувааш стъпки по тротоара край къщата, докато майка ти пали лампите. Някакъв мъж прочиства гърлото си по начин, който ти е познат.

— Баща ви — казва майка ти.

Наистина е той.

---

[1] Букв. „скокльо“ — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.